

TA'LIMDA PSIXOLOGIK XIZMAT MAZMUNI.

Karakulova Umida Abduvakilovna

Nabiyeva Mahfuza Mamarasul qizi

O'zMU Jizzax filiali "Oila psixologiyasi" kafedrasida assistenti.

O'zMU Jizzax filiali "Oila psixologiyasi" yo'nalishi 2 kurs talabasi.

97-522-72-86

umida260686@gmail.com

Mamlakatimiz rahbarining tashabbusi va say-harakatlari bilan qisqa vaqtda maktab psixologining obro'si ommaviy va nufuzli kasblardan biriga aylanmoqda. Psixolog kasbi –jamiyat ehtiyojlarini qondirishda, yosh avlodning aqliy va ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqarishda ijtimoiy jihatdan ahamiyatga ega bo'lgan yangi kasbiy faoliyat turlaridan hisoblanadi.

Hozirda psixologlar maktabgacha, umumiy o'rta, o'rta maxsus va oliy ta'lim muassasalarida, reabilitatsiya, korreksiya, rivojlantiruvchi ishlar olib bormoqda. Bolalar, o'quvchilar, yoshlar hamda aholining turli qatlamlariga tibbiy-psixologik-pedagogik yordam bermoqdalar.

Ta'limda psixologik xizmat mazmuniga toxtalsak. Bu borada bir qator qarashlar borligiga qaramay, mutaxassislar tomonidan yagona e'tirof etilgan ta'rif mavjud emas. Bu o'ziga xos tarixga ega bo'lishiga qaramay, ta'limdagi psixologik xizmat psixologiya fanining rivojlanib kelayotgan murakkab amaliy soha, tarmog'idan biri ekanligidan dalolat beradi. Ta'limda psixologik xizmati – mamlakat ta'lim tizimining ajralmas tarkibiy qismlaridan biri hisoblanadi. Bola, o'quvchi shaxsini rivojlantirishga nisbatan yondashuv ta'lim psixologik xizmatining maktabgacha va xalq ta'limi tizimiga tegishli quyidagi yo'nalishlarini belgilab beradi:

Maktab psixologi - bu umumiy ta'lim tizimidagi ahamiyati ota-onalar va o'qituvchilar tomonidan to'liq tushunilmagan shaxs. U ish joyida nima qilishi kerak? Uning faoliyatida qanday yo'nalish va funktsiyalar mavjud?

Ta'lim muassasasining psixologi ta'limning ustuvor vazifalarini hal qilishda yordam berish, ularga psixologik yo'nalish bo'yicha maslaxatlar berish uchun kerak. Maktab psixologi faoliyatining asosiy yo'nalishlari asos bo'lgan maqsad va vazifalar Ta'lim vazirligi tomonidan tasdiqlangan "Ijtimoiy, pedagogik va psixologik xizmat to'g'risidagi nizom"da normativ tarzda mustahkamlangan.

O'quvchilarning har tomonlama, barkamol shaxs sifatida rivojlanishi, to'g'ri, muvaffaqiyatli ijtimoiylashuvi va shaxsiy o'zini-o'zi belgilashi, kasb tanlash masalalarida o'z vaqtida individual yoki guruhli yordam ko'rsatish psixolog

ishining mazmuni sanaladi. Shu bilan birga psixolog munosabatlarni uyg'unlashtirish vazifalarini bajaradi, [jamoada](#) paydo bo'lgan nizolarni hal qiladi va inqiroz davrida o'quvchilarga o'qituvchilarga, shuningdek, ota-onalarga psixologik yordam ko'rsatadi.

Maktab psixologining faoliyati quyidagilardan iborat: shaxsning psixologik-pedagogik diagnostikasi, sog'lig'ini saqlash faoliyati, tuzatuvchi va rivojlantiruvchi faoliyat, psixologik-pedagogik maslahat, jamoada boshqaruv jarayonlarini ijtimoiy-psixologik qo'llab-quvvatlash, shuningdek psixoprofilaktika va uslubiy yordam ko'rsatish.

Psixologik-pedagogik diagnostikaning maqsadi - ta'lim va rivojlanish muammolari paydo bo'lishining sabablarini aniqlash uchun shaxsning xususiyatlarini o'rganishdir. Shuningdek, u shaxsning kuchli tomonlarini, uning kelajakdagi ixtisoslashuv yo'nalishidagi qiziqishlarini va kognitiv faoliyat uslubini aniqlashni o'z ichiga oladi. Psixodiagnostika bo'yicha boshqa tadbirlar maktabning ish rejasiga muvofiq amalga oshirilishi mumkin, shuningdek, kerak bo'lganda, individual o'quvchilar uchun psixologik va pedagogik konsiliumlarni tashkil qiladi. Maktab psixologining faoliyati sog'liqni saqlash choralarini ham o'z ichiga oladi. Uning maqsadi ijobiy munosabatni shakllantirishdir [sog'lom turmush tarzi](#) hayot, ta'lim va tarbiya jarayoni ishtirokchilarining sog'lig'ini saqlash va mustahkamlashda ishtirok etishdan iborat.

Ushbu maqsad o'quvchilarning jismoniy va psixo-emotsional holatini doimiy ravishda kuzatib borish, mashg'ulotlarga borish va o'qituvchilarni maktab o'quvchilarining salomatligi va faoliyati to'g'risida xabardor qilish orqali amalga oshiriladi. Sog'liqni saqlash tadbirlarida pedagogik ishtirokchilarga faoliyatni o'z-o'zini tartibga solish va stressni boshqarish ko'nikmalarini o'rgatadi. Bundan tashqari, yomon odatlarning oldini oladi

Maktab psixologining ta'lim muassasasi doirasidagi tuzatish va rivojlantirish ishi o'quvchilar va pedagogik xodimlarni tuzatuvchi va rivojlantiruvchi qo'llab-quvvatlash uchun sharoit yaratishga qaratilgan. Bu jamoadagi shaxslararo munosabatlarni to'g'rilashga, yoshga bog'liq va vaziyatga bog'liq bo'lgan inqirozlarni yengishga yordam beradi.

Ushbu ish doirasida psixolog o'quv jarayonini nazorat qiladi, maxsus diagnostika tadbirlarini o'tkazadi va ularning natijalariga ko'ra tuzatishga muhtoj bo'lgan bolalar guruhlarini tanlaydi. Shuningdek, u qiyinchilikka uchragan o'quvchilarning ota-onalarini tuzatish tadbirlarida qatnashishga undaydi, chunki bolalarni faqat ota-onalar yoki rasmiy vakillarning ruxsati bilan tuzatish mumkin. Tuzatish mashg'ulotlari fakultativ, treninglar, to'garak va qiziqish to'garaklari tashkil etish shaklida o'tkaziladi.

Agar bola tor mutaxassislar (logoped, tiflopedagog yoki kar o'qituvchisi) yordamiga muhtoj bo'lsa, maktab psixologi bu haqda o'z ota-onasini yoki vasiylarini xabardor qilishi va ularni tuzatish guruhlari ishlaydigan maxsus hududiy markazlarga yuborishi kerak. Ulardan o'quvchining holatidagi har qanday o'zgarishlar to'g'risida ma'lumot olgan holda, psixolog amalga oshirilgan tuzatish ishlari natijalarini saqlab qolish uchun o'qituvchilar va sinf o'qituvchilariga etkazadigan chora-tadbirlar tizimini shakllantiradi. Psixologik-pedagogik maslahat maktab o'quvchilari, ularning o'qituvchilari va ota-onalariga yordam ko'rsatish shaklini nazarda tutadi. Ichida sodir bo'lishi mumkin [alohida](#), shuningdek, guruh shaklida.

Jamoa bilan ishlash bo'yicha uslubiy materiallar va tavsiyalarni to'plash psixologning uslubiy ishi hisoblanadi. Psixologik tadbirlar rejalarini tuzishda, ta'lim dasturlari va ta'lim muassasasi uchun ish rejalarini ishlab chiqishda psixolog maktab ma'muriyati va ijtimoiy o'qituvchilar bilan yaqindan hamkorlik qiladi. Shuningdek, uning vazifalariga rahbarlar iltimosiga binoan yosh mutaxassislarga maslahat berish va psixologik tahlil o'tkazish kiradi.

Psixolog ishidagi yuqoridagi barcha vazifalar maktabda sog'lom psixologik iqlimni yaratishga, nizolarni yumshatishga, bolalarning o'quv samaradorligini oshirishga va o'qituvchilarning "hissiy charchashini" kamaytirishga yordam beradi. Bundan tashqari, psixologning maktab jamoasi hayotidagi ishtiroki unga o'quvchilarning shaxsiyatini rivojlantirish va shakllantirish jarayonida keyinchalik paydo bo'lishi mumkin bo'lgan muammolarni bartaraf etish uchun nazariy va amaliy ishlar uchun materiallarni ishlab chiqish imkonini beradi.

Maktabda psixologlar juda zarur, chunki uning ish usullari o'qituvchilarga ham, o'quvchilarga ham paydo bo'lgan muammolarni tushunishga yordam beradi. Maktab psixologining asosiy faoliyati ko'plab vazifalarni o'z ichiga oladi. Ularni samarali hal qilish uchun psixologlarni ma'muriyat va o'qituvchilar jamoasi qo'llab quvvatlashi zarurdir.

ADABIYOTLAR

1. Abduvakilovna, K. U. (2024, March). IJTIMOIIY NORMALAR VA MULOQOT FAOLIYATINING O'ZARO ALOQADORLIGI. In E Conference Zone (pp. 5-10).
2. Abduvakilovna, K. U., & Bekmurod o'g'li, T. N. (2024, March). RUS PSIXOLOGLARINING MULOQOT HAQIDAGI QARASHLARI. In E Conference Zone (pp. 1-4).
3. Abduvakilovna, K. U., & Farxod o'g'li, P. X. (2023). SUITSIDAL XULQ-ATVORNI KELITIRIB CHIQUARUVCHI SABABLARI. Scientific Impulse, 2(15), 239-242.
4. Abduvakilovna, K. U., Qizi, G. U. S. M., & Qizi, A. G. A. (2023). OQUV JARAYONIDA SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING PSIXOLOGIK-

PEDAGOGIK TOMONLARI. Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi, 1(1), 766-769.

5. Abduvakilovna, K. U. (2024, March). IJTIMOIIY NORMALAR VA MULOQOT FAOLIYATINING O'ZARO ALOQADORLIGI. In E Conference Zone (pp. 5-10).

6. Abduvakilovna, K. U. (2023). OGISHGAN XULQ-ATVOR VA UNI SHAKLLANTIRUVCHI OMILLAR.

7. Каракулова, У., Хайдаркулов, Х., & Хайдарова, Б. (2023). Bolaning tengdoshlari bilan muloqotining o'ziga xosligi. Информатика и инженерные технологии, 1(2), 453-457.

8. Каракулова, У., Бердиерова, С., & Реджепбаева, А. (2023). Bolalar muloqotning psixologik-pedagogik xususiyatlari. Информатика и инженерные технологии, 1(2), 457-461.

9. Каракулова, У., Бердиерова, С., & Реджепбаева, А. (2023). Bolalar muloqotning psixologik-pedagogik xususiyatlari. Информатика и инженерные технологии, 1(2), 457-461.

10. Karakulova, U. A., Albekova, Y. O. Q., & Abduraxmonova, H. Z. Q. (2023). DEVIANT XULQ-ATVOR MUAMMOSI VA OILAVIY MUNOSABATLARNING O'ZARO ALOQADORLIGI. Academic research in educational sciences, 4(TMA Conference), 801-806.

